

HØRINGSSKRIVELSE FRA HØRSHOLM SØLAUG

vedr. 'Forslag til tillæg 3 til Spildevandsplan 2012-2016'

Hørsholm Sølaug har fra begyndelsen varmt støttet projektet med at separatkloakere vor kommunes regnvands- og spildevandsafledning. Det har vi, fordi vort kloaknet hører til et af de mest forsømte i Danmark. Hørsholm Kommune har i dag Danmarks ældste kloaknet, der er ca. dobbelt så gammelt som gennemsnittet for alle danske kommuner (34 år). Samtidig er henved 80 pct. af vort kloaknet fælleskloakeret mod et gennemsnit for hele landet på 40 pct. Hørsholm hører dermed til blandt de 3 mest fælleskloakerede kommuner i Danmark. En konsekvens af disse forhold har tvunget kommunen til i vid udstrækning at benytte vore søer og vandløb som aflastning for den manglende kapacitet i vort kloaksystem. Det er sket gennem en lang række kloakoverløb, som ifølge kommunens egne målinger har sendt mere end 180.000 m³ spildevand årligt ud i naturen. Problemerne er blevet forstærket af de seneste års kraftige nedbørsmængder og ødelæggende oversvømmelser.

Med separatkloakeringen ifølge Tillæg 3 til Spildevandsplanen sigter kommunen på at reducere sandsynligheden for oversvømmelser og forbedre vandstandsreguleringen og miljøtilstanden i søer og vandløb som fastslået i vandplanerne og eksplicit tiltrådt af Kommunalbestyrelsen i april 2014 i "Masterplan for Blårenden". Ifølge vandplanerne må der ikke ske yderligere forurening af vandmiljøet. Det er initiativer, som Hørsholm Sølaug har efterlyst i en årrække.

Som udgangspunkt er foreningen derfor positiv over for det foreliggende forslag, men ønsker samtidig at påpege nogle forhold, der bør tilgodeses i forbindelse med projektets gennemførelse.

1. Vedr. øget miljøbelastning

Den samlede miljøbelastning af vandmiljøet øges gennem en række nye udløb som følge af separatkloakeringen. Øget miljøbelastning kræver ifølge loven kompenserede foranstaltninger. Ud over nye rensningsforanstaltninger skal der stilles krav til Hørsholm Vand om løbende at fremlægge dokumentation for, at serviceniveauet overholdes, og at kravene til aflastning af både spildevand og regnvand til recipient bliver genstand for løbende monitorering på grundlag af en anerkendt miljøstandard. Der bør endvidere aftales effektive incitamentter til hurtig og fuld tilslutning til projektet.

Med henblik på at minimere risikoen for oversvømmelser i forbindelse med kraftige nedbørsmængder er der besluttet et såkaldt serviceniveau. Serviceniveauet skal sikre, at det nye kloaksystem dimensioneres således, at der højst står vand til terræn som følge af regn hvert. 5. år i separatkloakerede områder og hvert 10. år i fælleskloakerede områder. Kommunen har ved flere lejligheder givet udtryk for, at manglende overholdelse af servicekravet er ansvarspådragende, dvs. potentielt et ganske kritisk krav, som Hørsholm Vand til enhver tid er forpligtet til at overholde.

Kommunalbestyrelsen har besluttet, at tilkobling til det nye system vil være frivilligt. Det anslås, at de samlede nedbørsmængder fordeler sig med 1/3 af regnvandet på befæstede arealer (dvs. veje, parkeringspladser mv.) og 2/3 på private områder. Frivillig tilslutning indebærer derfor, at kun ca. 1/3 af regnvandet fra befæstede arealer vil blive frasepareret fællessystemet, der således fortsat vil modtage 2/3 af nedbørsmængderne.

De samlede anlægsudgifter anslås til 130 mill. Da kun 1/3 af investeringen vil blive til umiddelbar gavn for projektet, vil tæt ved 90 mill.kr. indtil videre udgøre en kostbar uudnyttet kapacitet--- måske i en længere årrække-- samtidig med, at der fortsat vil være overhængende risiko for oversvømmelser og omfattende udledning af spildevand fra kloakkerne til en række søer, herunder Uldsø, Slotssøen, Søvangs Sø, Kohavedam og Almosen.

Formålet med separatkloakeringen er primært at minimere hændelser med oversvømmelser og samtidig råde bod på den mangeårige og helt uacceptable spildevandsforurening af kommunens vandmiljø. Det skal ske ved at lukke samtlige spildevandsoverløb—senest i forbindelse med den fulde separering, således at Hørsholms indsats på vandmiljøområdet bringes op på niveau med landets øvrige kommuner. Udsættelser af denne indsats med henvisning til et fortsat behov for at benytte søer og vandløb til spildevandsaflastning bør forstumme i kølvandet på de betydelige budgetmidler, der afsættes til projektet. Derfor bør der aftales effektive incitamentter til hurtig og fuld tilslutning til den del af projektet, der vedrører private husstande.

På baggrund af den politiske beslutning om frivillig tilslutning er det beregnet, at den samlede udledning ved vejseparering stiger med beskedne 4.000 m³, men ved fuld

separering med ca. 80.000 m³ (bilag 4). Beregningerne bygger på udledningerne fra de nye og eksisterende (?) udløb (U100 mfl.), men bortset fra Søvang Sø er det uklart, om alle eksisterende spildevandsudløb er medregnet.

Under alle omstændigheder vil der i en rum tid fremover, så længe området kun er delvist separeret, ske betydelig opspædning af spildevand fra kloakken ved kraftig regn, og ved fuld separering vil der tillige udledes nye mængder af regnvand (som også er spildevand). Den samlede miljøbelastning af søerne vil derfor forværres. Men ifølge Naturbeskyttelsesloven § 3 må forholdene i søer og vandløb som udgangspunkt ikke ændres, dvs. at regnvands- og spildevandsudledningerne til søerne må ikke forøges (Spildevandsplan 2012-2016 p. 30). Når belastningen øges, som tilfældet bliver i samtlige berørte søer, skal der inden udløb følgelig renses bedst muligt, jvf. herom nedenfor.

2. Vedr. manglende oversigt

Der mangler en detaljeret oversigt, der tydeligt angiver udløbsværdierne for samtlige overløb/udløb i området. Der er desuden betydelige uoverensstemmelser mellem oplysningerne i tekstafsnittene og tabelbilaget. I modsætning til tekstafsnittet fremgår det utvetydigt af oplysningerne i Tabel 4, at alle spildevandsudløb nedlægges ved både vejseparering (bortset fra Slotssøen) og ved fuld separering. Og det er i øvrigt også et af hovedformålene med projektet..

Der etableres nye udløb til samtlige søer, bortset fra Søvang Sø. I Bilag 4 ses Almosen ikke at blive omfattet af nyt system, eftersom der er 0-værdier under de tre scenarier. Men i teksten side 11 og side 16 henvises der ikke desto mindre til et nyt udløb ved matrikel 7hø.

Det fremgår af forslaget, at 9 søer (Uldsø, Slotssøen, Dronningedam, Kohavedam, Elledam, Søvang Sø, Lille Sø og Almosen) samt Blårenden (Kong Hans' Dam?) indgår i grundlaget for projektets gennemførelse. Dronningedam, Elledam og Lille Sø har pt. intet fællesoverløb i modsætning til de øvrige søer.

Det er en betydelig mangel ved Tillægget, at det ikke er klart oplyst, hvilke spildevandsudløb der nedlægges i kølvandet på vejsepareringen. Ifølge Spildevandsplan 2013-2016 side 13 vil spildevandsudløbene ved Slotsdammen (U27, U28, U29), Kohavedammen (U33) og Søvang Sø (U34) blive lukket inden 2019. De samme oplysninger fremgår af tabeloplysningerne i Bilag 4. Det gælder også overløb fra fælleskloak (U34), hvor der er angivet 0-værdier ved både vejseparering og fuld separering. Det stemmer imidlertid ikke overens med tekstomtalen af bl.a. Søvang Sø, hvor det oplyses, at der ikke vil blive ændret ved til- og afløb fra Søvang Sø.

Lignende uklarheder findes i afsnit 4.2., side 13. Her nævnes det, at der i en situation med delvis separation under kraftig regn vil kunne ske aflastning af opblandet spildevand (overløb fra fælleskloak) til Uldsø, Søvang Sø, Kohavedam og Almosen. Det stemmer ikke overens med Bilag 4, hvor de nævnte søer er angivet med 0-værdier både ved vejseparering og fuld separering.

3. Vedr. problematiske usikkerhedsfaktorer

Selv under hensyntagen til den indlagte sikkerhedsfaktor forekommer usikkerheden i beregningsresultaterne af kritisk kote at være problematiske, især for Slotssøen, Almosen og Lillesø. Almosen skal endvidere fremover modtage overfladevand fra Opnæsgaard med aflastning via pumpe til Dronningedammen. Særlig alvorlig er situationen for Søvang Sø. Som recipient for det største afvandsingsområde må Søvang Sø indtil videre udstyres med en højvandsalarm eller særlig regnvandsafledning. Følsomhedsanalyser baseret på alternative ekstremregns-scenarier bør overvejes.

Med henblik på at vurdere virkningerne af kraftig regn er der – trods en indlagt sikkerhedsfaktor på 1,56--taget udgangspunkt i nedbørsmængderne den 14. august 2010 ("100-års regn"). Herudfra er der fastsat en såkaldt kritisk kote ved besigtigelse af de enkelte søer med udgangspunkt i en vurdering af, " hvor der er størst risiko for skade på fast ejendom, og punktets kote er efterfølgende aflæst på et højdekort" (side 8).

Det forekommer imidlertid usikkert, om metoden er tilstrækkelig retvisende og statistisk velfunderet, herunder om forudsætningen om kraftig regn baseret på august 2010 nedbørsmængden er ekstrem (dvs. en 100-årsbegivenhed) eller snarere udtryk for en "ny normal". Desuagtet er det generelle budskab, at samtlige søer "godt kan modtage kraftig regn fra det nye regnvandssystem, uden at kritisk kote overskrides". Oplysningen er kvantificeret i tabellen side 8, hvoraf det bl.a. kan aflæses, at forskellen mellem kritisk kote og nuværende kloaksystem er foruroligende lille, især for Slotssøen, Almosen og Lille Sø. Ved fuld separering forekommer det samlede billede endnu mere dystert med gennemgående meget lave marginaler i forhold til kritisk kote.

Ved kraftige regnskyl fosser betydelige mængder urensset vejvand ud i Almosen og videre i vandløbssystemet. Som oplyst på Projekt Regnvand mødet vil løsningen være at nedlægge et forsinkelsesrør med stor diameter på den laveste strækning. Dette kan sikre, at det mest miljøforurenende vejvand, det såkaldte "first flush", ledes til rensningsanlægget. Hørsholm Sølaug opfordrer til, at der indarbejdes en "first flush" løsning på alle strækninger, hvor målinger viser, at vejvandet med blivende effekt forringer miljøet i søer og vandløb.

For så vidt angår Søvang Sø, er billedet særligt alvorligt, idet det nuværende kloaksystem allerede i øjeblikket overstiger den kritiske kote. Samtidig er Søvang Sø ifølge klimatilpasningsplanen særlig udsat, bl.a. fordi den afvander det største opland blandt de berørte søer. Indtil separatkloakeringen er fuldt gennemført og den omfattende forurening fra spildevandsoverløbet (U34) er ophørt som anført i Tabel 4, er der stærkt behov for en højvandsalarm i Søvang Sø, monitoreret af Hørsholm Vand, der med mindst tre regnvands- og spildevandsudløb til søen er den direkte årsag til problemerne med de kraftige ændringer i søens vandstand. Også her er beregningerne for vandmængderne vanskelige at forstå.

Beregningerne for Elledammen tager ikke højde for de betydelige spildevandsmængder, der fra U34 og via det rørlagte vandløb tilføres søen. Det er derfor ikke korrekt (side 10), at "der ledes ikke opblandet spildevand til Elledammen", som kun ligger 200 meter fra kloakudløbet U34. Indtil lukningen af U34 vil spildevandsforureningen fortsætte, ikke blot af Elledammen, men i varierende omfang også af de øvrige nedstrøms søer.

4. Vedr. installation af sandfang m.m.

Konklusionen er, at alle områdets regnvands- og spildevandsudløb som minimum skal forsynes med sandfang og yderligere rensningsforanstaltninger i mere belastede tilfælde. Hørsholm Sølaug støtter derfor op om kommunens praksis som anført i Spildevandsplan 2012-2016, side 41, hvor det fastslås, at "Kommunen stiller krav om, at alle afledninger fra offentlige veje og parkeringsarealer med plads til mere end 20 biler skal ledes gennem sandfang og olieudskiller inden de tilsluttes offentlig kloak eller anden udledning". Samtidig skal alle spildevandsudløb lukkes senest ved overgang til fuld separering og dermed bringe et mangeårigt og mørkt kapitel i kommunens miljøpolitik til ende.

Regnvand, der falder på tage, veje og øvrige befæstede arealer, bliver i miljølovens forstand betragtet som spildevand. Separate regnvandsudledninger fra disse arealer indeholder tungmetaller og en mængde miljøfremmede stoffer. De mest betydende miljøfremmede stoffer er nonylphenol og en række PAH-forbindelser.

Undersøgelser i det såkaldte NOVANA-program har påvist, at forureningsindholdet især kommer fra vejarealer og afhænger af trafikbelastningen på vejene. Forureningsindholdet skyldes primært forbrænding af olie/benzin, dæk- og vejslid, bremsebelægninger, salt, phosphor mv, men også affald fra hunde og menneskelig aktiviteter.

I regnvand fra tage er der bl.a. fundet høje værdier for opløst kobber og zink, der typisk skyldes kobber- og zinkholdige tagmaterialer og nedløbsrør.

De søer, der indgår i Tillægget, vil blive brugt som åbne aflastningsbassiner for det kommunale kloaksystem, og belastningen af søerne vil derfor forværres. Ifølge vandplanerne er det som nævnt ikke tilladt at øge spildevandsudledningerne i søerne. Når belastningen alligevel øges, hvad enten det drejer sig om spildevand, opspædet spildevand og overfladevand (der som anført også er spildevand, som belaster miljøet), skal der inden udløb renses bedst muligt inden for økonomisk forsvarlige rammer.

I Tillægget omtales kun 2 tilfælde (Blårenden og Alsmosen), hvor der vil blive etableret rensningsforanstaltninger ved udløb til vandmiljøet. I lyset af den stigende forurening, der er udsigt til i forbindelse med projektets gennemførelse, finder Hørsholm Sølaug, at der skal foretages effektive rensningsforanstaltninger ved alle udløb/overløb til områdets søer.

5. Vedr. kommunens dobbeltrolle

Det er principielt uheldigt, at Hørsholm Kommune har en dobbeltrolle som såvel godkendende som miljøvurderende myndighed. Det er derfor et spørgsmål om miljøvurderingen bør foretages af Hørsholm Kommune. Både mht. til regnvandsudledninger og udløb fra fælleskloak er der behov for en tilbundsgående og uvildig miljøscreening. Det er helt utilstrækkeligt uden seriøs dokumentation blot at fastslå, at "der ikke er væsentlige negative miljømæssige virkninger" af projektet, navnlig i en kommune, der gennem en årrække har brugt vore søer og vandløb til aflastning af kloaksystemet med en massiv forurening til følge.

Det bemærkes i afsnit 5.4, at der skal meddeles udledningstilladelse i forbindelse med de nye udløb, og at der "I disse tilladelser vil der blive stillet vilkår for udledningen fra de enkelte udløb". Det ser således ikke ud til, at der på forhånd er iværksat en miljøprioriteret udvælgelse af projektets nye og eksisterende udløb på grundlag af udløbsstatistik.

Udledninger af separat regnvand er reguleret via miljøbeskyttelsesloven. I forbindelse med meddelelse af udledningstilladelser skal det sikres, at udledning ikke er til hinder for målopfyldelse i de modtagende vandområder. Reguleringen omfatter bl.a. indhold af NPo stoffer, tungmetaller og miljøfarlige stoffer samt vurdering af den hydrauliske påvirkning fra udledning. Der er her ifølge Naturstyrelsen tale om en såkaldt "grundlæggende indsats" (Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer, Bilag 1, side 16).

I samme publikation, side 17, skriver Naturstyrelsen bl.a. "at foranstaltninger i relation til overløb fra fælleskloak skal ses i relation til nedbringelse af organisk stof til vandløbene, men har også effekt over for kvælstof og fosfor og tungmetaller og miljøfremmede stoffer samt den hydrauliske påvirkning af vandløb og smitterisiko. Som for separate regnvandsudledninger er alle overløb reguleret via miljøbeskyttelsesloven og tilknyttede regler, og der skal med udledningstilladelserne sikres, at udledningerne ikke er til hinder for opfyldelse af mål i de modtagende vandområder. Dette er en grundlæggende indsats".

Målinger på overløb fra fælleskloak viser, at der typisk er høje koncentrationer af iltforbrugende organiske stoffer. Som nævnt i Tillæggets side 4 fører det til "dårlige miljømæssige forhold i de belastede recipienter, samtidig med at det indeholder tungmetaller, miljøfremmede stoffer, bakterier, mikroorganismer, ofte giver uhygiejniske forhold, og forringer recipienternes vandkvalitet og de rekreative værdier". Herved mindskes mulighederne ifølge Naturstyrelsen for at opnå målsætningen om "god økologisk tilstand" i vandmiljøet. U34 udgør i den forbindelse et særligt problem, som bør løses i forbindelse med projektet.

Trods ovenstående erkendelse af den alvorlige forurening fra kloakudløbene nævnes der intet om, hvilke vilkår Hørsholm Kommune vil stille i forbindelse med de nævnte udledningstilladelser. Men af tabellen side 15 fremgår det, at der for alle de berørte søer er fastlagt et miljømål om mindst "god økologisk tilstand". Den aktuelle miljøtilstand i søerne

er ikke desto mindre enten ringe, moderat eller simpelthen ukendt, bortset fra Slotssøen, der efter Hørsholm Sølaugs vurdering imidlertid er et diskutabelt tilfælde.

Der forekommer således at være et af kommunen erkendt og betydeligt grundlag for som minimum ikke at forringe vandmiljøet. Men i miljøscreeningen i Tillæggets Bilag 5 lægges der ikke op til en umiddelbar indsats i den retning. Derimod anføres det — i lighed med den oprindelige Spildevandsplan 2012-2016, side 5-- "at der ikke er væsentlige negative miljømæssige virkninger" ved realisering af projektet! Kommunen vurderer på den baggrund, "at der ikke er behov for en decideret miljøvurdering af dette tillæg til spildevandsplan". Hørsholm Kommune vil dog "følge miljøtilstanden i de berørte søer... og gribe ind... hvis det, mod forventning, skulle vise sig, at miljøtilstanden i de af tillægget omfattede søer forværres" (side 16). Hvordan det i praksis skal ses i forhold til, at søernes aktuelle miljøtilstand i forvejen overvejende er ringe eller simpelthen ukendt (tabel side 15), er ganske uklart.

oOo

Hørsholm Sølaug støtter Projekt Regnvand, der ifølge kommunen og Hørsholm Vand skal reducere sandsynligheden for oversvømmelser, sikre vandstandsreguleringen i søer og vandløb samt forbedre miljøtilstanden i vort vandmiljø, bl.a. ved reduktion af stofbelastningen i de enkelte søer, således at målet om god økologisk vandkvalitet tilgodeses. Hørsholm Sølaug er imidlertid skeptisk over for beregningerne af de samlede vandmængder, der vil blive tilført søerne, samt miljøpåvirkningen herfra. Det er ligeledes uklart, hvorledes de nye forhold, herunder den forøgede hydrauliske aktivitet, vil påvirke søbrink og vækster mv. i de private søer. Der mangler også en klar bekræftelse på, at samtlige spildevandsoverløb i området lukkes som forudskikket ved flere tidligere lejligheder, og at alle overløb fremover udstyres med effektive rensningsforanstaltninger.

I erindring om de kaotiske samarbejdsrelationer mellem kommune og Hørsholm Vand i forbindelse med august 2010 skybruddet er det endvidere af afgørende betydning for Hørsholm Sølaug, at der for samtlige søer i området føres en effektiv miljøovervågning, og at der udarbejdes beredskabsplaner for, hvorledes kommune og/eller Hørsholm Vand sætter ind, hvis såvel de miljømæssige som kvantitative forudsætninger i projektet brister.